

**ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ
ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ**

Ханін І.Г., д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин

Поляков М.В., к.е.н.,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Національний університет водного господарства та

природокористування (м. Рівне)

Шевченко Г.Я., к.т.н., доцент,
Асоціація Ноосфера (м. Дніпро)

Білозубенко В.С., д.е.н., доцент,
професор кафедри міжнародних економічних відносин,
регіональних студій та туризму,
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро).

Наголошується на переході до нової господарської парадигми світогосподарського розвитку та становленні економіки знань. Це буде супроводжуватись зміною моделей зростання національних економік, перетворенням систем суспільного виробництва, що призведе до нових тенденцій розвитку міжнародної торгівлі. Звертається увага на оформлення світового ринку даних у найближчій перспективі.

На початку ХХІ століття світ увійшов у період комплексних трансформацій, що пов'язано з подоланням наслідків глобальної фінансово-економічної кризи (ще і глибокими політичною і суспільною кризами) та початком наступного довгого циклу розвитку світового господарства. У зв'язку із цим ми відстоюємо необхідність переходу до більш досконалої господарської парадигми у процесі природної еволюції людства. Ця парадигма безсумнівно буде заснована на інтенсивному

використанні знань і перетворенні науки на головну продуктивну силу. Тому ми прагнемо переглянути і удосконалити сучасну концепцію економіки знань (ЕЗ). Зокрема вона представляється основою для формування нової моделі економічного зростання (універсально й узагальнено для всіх країн), впровадження якої на рівні національних економік безперечно призведе до глибоких перетворень у світовому господарстві [1]. Тому концепція ЕЗ переноситься у площину досліджень світогосподарського розвитку, зокрема процесів інтернаціоналізації та глобалізації, міжнародних економічних відносин, структурних та інституціональних змін, міжнародних порівнянь [1; 2]. Закономірно, що становлення ЕЗ по-різному відбувається у розвинених країнах та найбільш успішних країнах, що розвиваються, але це все більш набуває глобальних вимірів, що підтверджує наші прогнози.

З огляду на природу сучасних кризових явищ, ми вважаємо, що країни будуть трансформувати системи суспільного виробництва у бік побудови: інноваційного (як тип виробництва), індивідуалізованого, циклічного, локалізованого, а також! розподіленого (на місцевому рівні з мережевою організацією), розукрупненого виробництва (звичайно із використанням ресурсо- і енергозберігаючих технологій). Головним буде побудова внутрішніх відтворювальних циклів (виробничих ланцюжків)! Це не стільки імпортозаміщення, скільки зміна способу виробництва і споживання та системи відтворення в цілому. Передумовою для цього є роботизація.

Це безпосередньо стосуватиметься міжнародної торгівлі: готові вироби будуть створюватись на місцях, тому слід очікувати зменшення їх частки у загальному обсязі міжнародної торгівлі. Частини і компоненти виробів, які не можна створити на місці, залишатимуться предметом міжнародної торгівлі. З іншого боку, буде зростати частка знань, а саме інформаційних моделей готових виробів (паралельно зі збільшенням обсягу науково-технічного обміну в цілому)! Це матиме прямо наслідки у

сфері ціноутворення, збільшить увагу до захисту інтелектуальної власності. Звісно по-новому постане проблематика протекціонізму, особливо неформального, який притаманний сфері знань. Також розширяться функції зовнішньоекономічної політики у сфері регулювання обміну знань. Створення нових систем виробництва на національному рівні потребуватиме інвестицій, що актуалізує взаємодію країн зі світовим ринком капіталу та вимагатиме нової інвестиційної політики.

Ми звертаємо увагу на оформлення нового виду міжнародної торгівлі – торгівлі даними. Сьогодні ми спостерігаємо проблеми використання особистих даних із соціальних мереж, що є певним підтвердженням. Однак торгівлю даними потрібно розглядати більш широко, бо це пов'язано з перетворенням систем виробництва і споживання, адже аналіз даних є джерелом отримання знань. Ми прогнозуємо бурхливий розвиток світового ринку знань у найближчі роки, а також розвиток інформаційних систем для їх збору, обробки та аналізу. З'явилося навіть окреме поняття – «економіка даних» [3]. При цьому ми пропонуємо розглядати декілька рівнів переділу даних («сирі дані», складені навчальні вибірки, вирішальні правила, кінцеві результати – знання), що буде сегментувати світовий ринок даних.

Для підвищення якості дослідження складних соціально-економічних явищ на основі аналізу даних ми розвиваємо квазіфізичний підхід, який, як ми вважаємо, є гостро необхідним для удосконалення саме економічних знань у розумінні реальності. Цей підхід передбачає більш чітке структурування первинних даних (числових і категоріальних), що дозволяє здійснювати більш глибокий інтелектуальний аналіз і побудову на його основі моделей, що описують і пояснюють різні сторони господарської діяльності економіки знань.

Література

1. Поляков М.В. Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт / М.В. Поляков; монографія. – Дніпро: Нова ідеологія,

2018. – 688 с.

2. Polyakov M. V. Clustering of countries in global landscape of knowledge economy development / M. V. Polyakov, G. Y. Shevchenko, V. S. Bilozubenko // Scientific bulletin of Polissia. – 2018. – № 1 (13). Ч. 1. – С. 176-183.

3. Ханин И.Г. От экономик данных к экономике знаний / И.Г. Ханин, М.В. Поляков, Г.Я. Шевченко // Мега-тренди світового розвитку та економічні перспективи України: матеріали міжнар. конференції. – Київ, 2016. – С. 44-45.